

سال‌شمار زندگی و فهرست آثار دکتر پرویز رجبی

حسن نیک‌بخت

شروع آشنایی من با دکتر پرویز رجبی به سالهای ۲ - ۱۳۶۱ برمی‌گردد. در آن سال‌ها آقای مهندس پرویز ملک‌پور امتیاز انتشار چیستا را گرفته بودند و آقای شهریار هم با عنوان سردبیر به‌طور جدی برای انتشار آن برنامه‌ریزی می‌کردند. از همان ابتدای کار دکتر رجبی که دوست بسیار نزدیک استاد است حضوری پررنگ و قوی در نشریه داشتند.

من به‌خاطر کار غلط‌گیری چاپخانه‌ای چیستا با بیشتر نویسندگان آن آشنا شدم و ارتباط کاری پیدا کردم، به‌خصوص دکتر رجبی که مقاله‌هایی درباره‌ی ایران باستان و خط میخی داشتند.

یادم می‌آید ایشان در همان سال‌ها که نشریه‌ی «فردای ایران» را منتشر می‌کرد یکبار از من خواست گزارشی از میدان خراسان بنویسم تا استعداد مرا در کار خبرنگاری آزمایش کند. این کار را انجام دادم و چون مطلب خوبی از آب درنیامد چاپ نشد.

ارتباط من و چیستا با دکتر رجبی به‌دلیل مسافرت او به‌خارج از کشور و مسائل دیگر قطع شد. تا اینکه بنیاد پرویز شهریار در دی‌ماه سال ۱۳۸۵ برنامه‌ای با نام «به‌پیشواز جشن سده» آماده کرد که یکی از سخنرانان آن دکتر رجبی بود. پس از آغاز برنامه، مجری از ایشان برای سخنرانی دعوت کرد ولی ایشان را به‌طور کامل معرفی نکرد و من همان‌جا به‌خودم گفتم در ویژه‌نامه‌ای که قرار است چیستا برای دکتر رجبی چاپ کند من باید سال‌شمار زندگی و فهرست آثار او را بیاورم.

یک سال پیش به‌پیشنهاد دوستی از آقای شهریار خواستم قسمتی از یک شماره‌ی

چیستا را به دکتر رجبی اختصاص دهند و پس از موافقت استاد، جناب آقای خسرو باقری ترتیب مصاحبه‌ای را با دکتر رجبی دادند که آن را در این شماره می‌خوانید. روز ۱۴ خردادماه ۸۶ به منزل دکتر رجبی رفتم و با لطف و محبت همسر مهربان و فداکارشان سرکار خانم لیلی هوشمند افشار، که خود دستی به قلم دارند، هم‌چنین با استفاده از سایت اینترنتی دکتر رجبی به نام Parvizrajabi.blogspot.com و گفتگوی شفاهی با ایشان توانستم این چند صفحه را آماده و تقدیم کنم. یادآوری این نکته لازم است که بسیاری از دوستان و دوستانان دکتر رجبی برای این شماره مطالبی آماده کرده و برای چیستا فرستاده بودند که بنا به خواست آقای شهریاری قرار شد در شماره‌های آینده و به مرور چاپ شود.

سال‌شمار زندگی

۱۳۱۸ ۲۷ اردیبهشت، تولد. روستای امامقلی، حدود ۴۰ کیلومتری شمال قوچان.

- ۱۳۲۱ به سبب بازگشت پدر به زادگاهش، برای فعالیت در فرقه‌ی دموکرات، ناگزیر شدند نخست در روستای آق‌کنه (بین میانه و زنجان) و سپس تا ۲۱ آذر ۱۳۲۵ در میانه زندگی کند.
- ۱۳۲۵ سه ماه از آغاز تحصیل از کلاس اول ابتدایی را در میانه در مدرسه‌ای که در آن فقط به ترکی تدریس می‌شد درس خواند و پس از فرار پدر به شوروی و کوچ مادر به قوچان، بدون دانستن کلمه‌ای فارسی به دبستانی در قوچان رفت.
- ۱۳۳۳ تا پایان سیکل اول (نهم دبیرستان) در قوچان و سپس تا پایان کلاس یازده (دیپلم ناقص) در مشهد به تنهایی به سر برد.
- ۱۳۳۶ استخدام در اداره‌ی فرهنگ قوچان (آموزش و پرورش کنونی). آموزگاری در شیروان. آموزگاری در روستای زیارت و اداره‌ی شش کلاس در یک کلاس (با هفتاد محصل). ترک خدمت در آغاز سال تحصیلی بعد به خاطر ناسازگاری با رییس اداره فرهنگ شیروان.
- ۱۳۳۷ استخدام در دادگستری قوچان - گرفتن دیپلم کامل دبیرستان - ترک خدمت به امید کار در تهران و ادامه‌ی تحصیل.
- ۱۳۳۸ نقل مکان به تهران و استخدام در بانک صادرات و کار در آن بانک تا سال ۱۳۴۲.
- ۱۳۴۲ سفر به آلمان برای ادامه‌ی تحصیل با کمک یک قاضی خیرخواه در دادگستری قوچان.
- ۱۳۴۶ تولد اولین فرزند: کتابون که در حال حاضر فرزندی ۸ ساله به نام شایان دارد.
- ۱۳۴۸ تولد دومین فرزند: بیتا که در حال حاضر دو فرزند به نام‌های آرمین ۱۲ ساله و آرام ۱۰ ساله دارد.
- ۱۳۴۹ دریافت درجه‌ی دکترا در رشته‌های ایران‌شناسی، اسلام‌شناسی و ترک‌شناسی از دانشگاه گوتینگن آلمان.
- ۱۳۵۰ بازگشت به ایران و استخدام در دانشگاه اصفهان - اخراج از دانشگاه اصفهان توسط ساواک.

- ۱۳۵۱ به مدت ۳ سال به صورت تبعیدی وزارت علوم و آموزش عالی، هفته‌ای ۱۴ ساعت به صورت حق‌التدریسی در دانشگاه ملی (شهید بهشتی).
- ۱۳۵۳ اخراج از وزارت علوم و آموزش عالی - کوشش جهت راه‌اندازی مرکز تحقیقات ایران‌شناسی و اخراج پس از سه ماه به دستور ساواک.
- ۱۳۵۴ پس از تلاش بسیار مقرر شد بدون تماس با دانشجویان، در خارج از محوطه دانشگاه، ریاست مرکز تحقیقات ایران‌شناسی را که خود آن را پایه‌گذاری کرده بود برعهده داشته باشد.
- ۱۳۵۸ پس از انقلاب، در بازگشایی دوباره‌ی دانشگاه‌ها و تعطیل مرکز تحقیقات ایران‌شناسی، از وارد شدن به دانشگاه منع شد. تأسیس مهدکودک و رانندگی یکی از سرویس‌ها به مدت ده سال که جزو زیباترین سال‌های عمرشان است.
- ۱۳۶۳ تولد سومین فرزند: سام که در حال حاضر دانشجو است.
- ۱۳۶۷ اقامت در آلمان به مدت شش سال و تدریس و تحقیق در دانشگاه‌های ماربورگ و گوتینگن.
- ۱۳۶۹ دیوان عدالت اداری پس از سالها انتظار رای به محکومیت دانشگاه در مورد اخراج ایشان داد، ولی رای دیوان توسط دانشگاه نادیده گرفته شد.
- ۱۳۷۳ بازگشت به میهن با شوقی تازه، شروع به کار با سمت رییس بخش ایران‌شناسی در دایرةالمعارف بزرگ اسلامی.
- ۱۳۷۹ سکنه مغزی و فلج شدن نیمی از بدن.
- ۱۳۸۰ خانه‌نشین شدن - ولی با وجود مشکلات فراوان روزانه ۱۷ ساعت به کار تحقیق و نوشتن می‌پردازند.
- ۱۳۸۶ ۲۹ اردیبهشت، برای بزرگداشت و تجلیل از دکتر رجبی، به همت آقای علی دهباشی و نشریه‌ی بخارا، شبی باشکوه و به یادماندنی در خانه‌ی هنرمندان با نام «شب دکتر پرویز رجبی» برگزار شد.
- ۱۳۸۶ مهرماه (سپتامبر ۲۰۰۷)، قرار است مراسمی برای نکوداشت و خدمات فرهنگی دکتر پرویز رجبی، از طرف «هفت مرکز فرهنگی» در سیدنی استرالیا برگزار شود.

فهرست آثار

I. کتاب‌های پژوهشی

- ۱- کریم‌خان زند و زمان او، تهران، انتشارات امیرکبیر ۱۳۵۲، ۱۳۵۴، ۱۳۵۶، تهران، انتشارات نوید ۱۳۷۵.
- ۲- معماری ایران در عصر پهلوی، تهران، انتشارات دانشگاه ملی ۱۳۵۶.
- ۳- جندق و تروود دو بندر فراموش‌شده کویر بزرگ نمک، تهران، انتشارات توکا ۱۳۵۳، ۱۳۵۶، تهران، انتشارات پژواک کیوان ۱۳۸۴.
- ۴- جشن‌های ایرانی، تهران، نشریه چیستا ۱۳۵۸، تهران، انتشارات فرزین ۱۳۷۵، تهران، انتشارات آرایش ۱۳۸۶.
- ۵- تاریخ خط میخی فارسی باستان، تهران، نشریه چیستا ۱۳۵۹.
- ۶- مهر ایران، تهران، انتشارات یساولی ۱۳۷۷.
- ۷- تخت جمشید بارگاه تاریخ، تهران، انتشارات یساولی ۱۳۷۷.
- ۸- ارج‌نامه‌ی شهریار، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۰.
- ۹- ایران‌شناسی، فرازها و فرودها، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۱.
- ۱۰- هزاره‌های گمشده: اهورمزدا، زرتشت، اوستا، جلد ۱، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۰، ۱۳۸۳.
- ۱۱- هزاره‌های گمشده: هخامنشیان به‌روایت، جلد ۲، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۰، ۱۳۸۳.
- ۱۲- هزاره‌های گمشده: از خشایارشا تا فروپاشی هخامنشیان، جلد ۳، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۰، ۱۳۸۳.
- ۱۳- هزاره‌های گمشده: اشکانیان، جلد ۴، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۱، ۱۳۸۳.
- ۱۴- هزاره‌های گمشده: ساسانیان، جلد ۵، تهران، انتشارات توس ۱۳۸۲، ۱۳۸۳.
- ۱۵- ترازوی هزارکفه، تهران، انتشارات پژواک کیوان ۱۳۸۳.
- ۱۶- شما در این خانه حقی ندارید، تهران، انتشارات پژواک کیوان ۱۳۸۳.
- ۱۷- ایران، تهران، انتشارات یساولی ۱۳۸۴.

۱۸- سده‌های گمشده، از مجموعه‌ی ده‌جلدی تاریخ دوره‌ی اسلامی ایران، (جلد اول) تهران، انتشارات پژوهاک کیوان ۱۳۸۶.

۱۹- سده‌های گمشده، از مجموعه‌ی ده‌جلدی تاریخ دوره‌ی اسلامی ایران، (جلد دوم) تهران، انتشارات پژوهاک کیوان ۱۳۸۶.

۲۰- سده‌های گمشده، از مجموعه‌ی ده‌جلدی تاریخ دوره‌ی اسلامی ایران، (جلد سوم) تهران، انتشارات پژوهاک کیوان، زیر چاپ ۱۳۸۶. (هفت جلد دیگر در دست تهیه).

۲۱- سفرنامه‌ی اونور آب، تهران، انتشارات اختران ۱۳۸۴، ۱۳۸۵.

۲۲- خوشا شیراز...، تهران، انتشارات یساولی ۱۳۸۶.

۲۳- فرمایش‌های شاهان، آماده‌ی چاپ.

II. کتاب‌های ترجمه

۲۴- کویرهای ایران، سون هدین، تهران، انتشارات توکا ۱۳۵۴، تهران، انتشارات انجمن مفاخر فرهنگی ۱۳۸۲.

۲۵- مارکوپولو در ایران، آلفونس گابریل، تهران، انتشارات اساطیر ۱۳۵۴، ۱۳۸۱، ۱۳۸۵.

۲۶- سفرنامه‌ی نیبور، کارستن نیبور، تهران، انتشارات توکا ۱۳۵۵.

۲۷- ماه‌عسل ایرانی، ویلهلم لیتن، تهران، انتشارات تماشا ۱۳۵۵، تهران، نشر ماهی ۱۳۸۶.

۲۸- از زبان داریوش، هاید ماری کج، تهران، انتشارات کارنگ ۱۳۷۵، تا کنون دوازده چاپ.

۲۹- یافته‌های تازه، والتر هیتس، تهران، انتشارات ققنوس ۱۳۸۵.

۳۰- داریوش و ایرانیان، والتر هیتس، جلد ۱، تهران، نشر ماهی ۱۳۸۵.

۳۱- داریوش و ایرانیان، والتر هیتس، جلد ۲، تهران، نشر ماهی ۱۳۸۵.

۳۲- امپراتوری ایلام، والتر هیتس، تهران، نشر ماهی ۱۳۸۶ (زیر چاپ).

۳۳- سفرنامه‌ی ایران، والتر هیتس، تهران، نشر ماهی (آماده‌ی چاپ).

۳۴- هنر جهان اسلام، ارنست گروبه، تهران، نشر ماهی (آماده‌ی چاپ).

۳۵- نامنامه‌ی ایران باستان، تهران، انتشارات انجمن مفاخر فرهنگی. (آماده‌ی چاپ)

III. کتاب‌های داستانی

۳۶- شهر ما (مجموعه قصه)، تهران، انتشارات هفت گنبد ۱۳۵۲، تهران، انتشارات پژواک کیوان ۱۳۸۴.

۳۷- ماهی قرمز حوض همسایه (مجموعه قصه)، تهران، انتشارات امیرکبیر ۱۳۵۷.

۳۸- دشنه و سیب گمشده (رمان)، تهران، نشر نی ۱۳۷۹.

۳۹- لاهوت (رمان)، تهران، انتشارات امید ایرانیان ۱۳۸۴.

۴۰- سیمرغ (رمان)، انتشارات امید ایرانیان ۱۳۸۵.

IV. فعالیت‌های دیگر

۱- سه سال سردبیری ماهنامه‌ی فردای ایران.

۲- ترجمه‌ی ده‌ها داستان آلمانی.

۳- حدود ۲۵۰ مقاله برای دانشنامه‌ی ایران.

۴- حدود ۱۰۰۰ مقاله برای دانشنامه‌ی دانش‌گستر.

۵- تألیف حدود ۱۰۰ مقاله در زمینه‌های گوناگون.